

národní
úložiště
šedé
literatury

Integrovaná prevence jako nástroj pro efektivní a ekologicky šetrnou výrobu

Keprtová, Karolína; Kolář, Jan
2019

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-432116>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 27.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

INTEGROVANÁ PREVENCE JAKO NÁSTROJ PRO EFEKTIVNÍ A EKOLOGICKY ŠETRNOU VÝROBU

KEPRTOVÁ K., KOLÁŘ J.

CENIA, česká informační agentura životního prostředí, karolina.keprtova@cenia.cz

Životní prostředí funguje jako systém vzájemně provázaných složek, které mezi sebou mohou sdílet živiny, energii, ale i antropogenní znečištění. Fakt, že jsou jednotlivé složky životního prostředí propojené, je třeba reflektovat i v přístupu k prevenci a omezování znečištění. Integrované povolování představuje jeden z průřezových nástrojů ochrany životního prostředí, neboť působí v ochraně životního prostředí jako celku, přičemž komplexní a integrovaná ochrana je zprostředkována jak snahou o regulaci a snižování emisí působících na všechny složky životního prostředí, tak snahou o spojení jednotlivých povolení pro vypouštění emisí do jednotlivých složek životního prostředí.

Ochrana životního prostředí a IPPC

V období před revolucí v roce 1989 nebyla ochrana životního prostředí prioritou nejen v oblasti legislativy. Stav životního prostředí byl z důvodu nedostatečné regulace průmyslu státem značně zhoršený a docházelo ke znehodnocování životního prostředí a přírody. Založení samostatného ministerstva životního prostředí v lednu roku 1990 bylo prvním velkým porevolučním krokem ke zlepšení stavu a péče o životní prostředí. Tento počín dal prostor změnám v environmentální legislativě, která byla doposud opomíjena. První zákon upravující ochranu životního prostředí jako celku byl v Československu přijat až po pádu železné opony (zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí), který byl následován dalšími předpisy upravujícími jednotlivé složky životního prostředí, jež byly zaměřeny více na regulaci spojenou s koncovými technologiemi (čištění spalin, čištění odpadních vod apod.) než na předcházení znečištění [1]. Novou kapitolu v legislativě ochrany životního prostředí představuje vstup České republiky do Evropské unie roku 2004, kterým se Česká republika zavázala k dodržování evropské environmentální legislativy na národní úrovni.

Jedním z právních předpisů přejatých z Evropské unie je i právní úprava integrované prevence a omezování znečištění. Integrovaný přístup k ochraně životního prostředí je zakotven ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU o průmyslových emisích IED (z angl. Industrial Emissions Directive), která byla transponována do českého právního řádu zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

Integrovaná prevence a omezování znečištění, zkráceně IPPC (z angl. Integrated Pollution Prevention and Control) je soubor opatření zaměřených na omezování znečištění, emisí do jednotlivých složek životního prostředí a omezování vzniku odpadů, případně jeho další využití, a to nejen koncovými technologiemi, ale zejména preventivními opatřeními. Jako preventivní opatření lze označit výběr vhodných, k životnímu prostředí šetrných, výrobních postupů a technologií. Cílem těchto technologií je snížení nákladů a nároků na surovinu, energii i na koncové technologie. Smyslem IPPC je regulovat průmyslové a zemědělské činnosti uvedené v příloze č. 1 zákona o integrované prevenci, ale je možné, aby bylo vydáno integrované povolení tzv. dobrovolně, tedy i pro zařízení mimo zákonem vyjmenované kategorie přílohy č. 1. Regulace je aplikována tak, aby byla zajištěna vysoká celková úroveň ochrany životního prostředí. Toho je docilováno volbou již zmíněných vhodných výrobních postupů a technologií, které jsou nejšetrnější k životnímu prostředí a zároveň jsou aplikovatelné v daném průmyslovém odvětví za ekonomicky a technicky přijatelných podmínek [2].

Tyto technologie jsou označovány jako nejlepší dostupné techniky BAT (z angl. Best Available Techniques), které jsou obsaženy v referenčních dokumentech nejlepších dostupných technik BREF (z angl. Reference Document on Best Available Techniques). BREFy, jako souhrny evropských nejlepších dostupných technik, jsou pro všechny členské státy jednotné, a kromě jednotlivých BAT obsahují i úrovně emisí spojené s BAT, které jsou určující pro stanovení emisních limitů v integrovaném povolení.

Aktuálnost referenčních dokumentů je zajištěna pravidelnou revizí, součástí revidované verze BREF jsou i závěry o BAT, které jsou právně závazné a lze žádat o výjimku pouze z úrovně emisí spojených s BAT, a k jejichž zavedení slouží čtyřletá lhůta dle § 18 odst. 3 zákona o integrované prevenci. Národní participaci na tvorbě, resp. revizi, BREF a závěrů o BAT mají rozděleny podle jednotlivých průmyslových činností Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo zemědělství. Ministerstvo průmyslu a obchodu navíc zajišťuje zveřejňování a informační podporu v oblasti BAT a BREF.

Výsledkem aplikace integrovaného přístupu je integrované povolení (IP), které nahrazuje jednotlivá složková povolení, jako např. povolení k odběru povrchových vod, povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, povolení provozu stacionárního zdroje uvedeného v příloze č. 2 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší aj. Kromě environmentálních přínosů tedy představuje integrovaná prevence i administrativní úsporu, neboť jedno povolení slouží jako náhrada za více složkových povolení a usnadňuje tím proces povolování i kontroly. Integrované povolení je vydáváno provozovateli na základě žádosti o vydání integrovaného povolení, jeden provozovatel může provozovat i více zařízení s IP. Integrované povolení je vydáváno jako rozhodnutí příslušného krajského úřadu, který též povoluje veškeré jeho změny a v případě vydání revidovaného BREF zahajuje jeho přezkum.

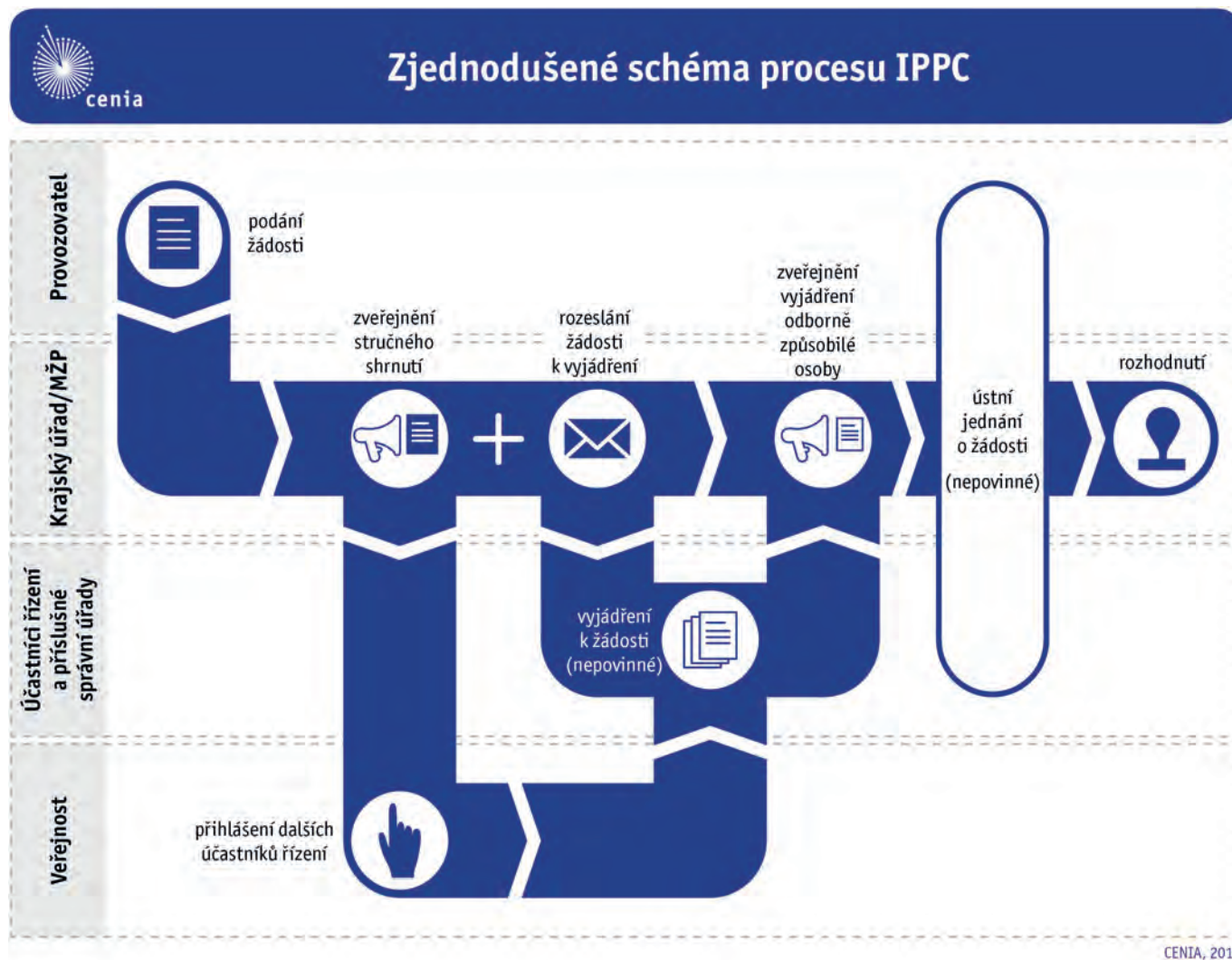
Chemický průmysl a IPPC

Příloha č. 1 zákona o integrované prevenci obecně rozlišuje chemický průmysl na výrobu organických chemických látek (kat. 4.1.), anorganických chemických látek (kat. 4.2.), výrobu hnojiv na bázi fosforu, dusíku a draslíku, a to jednoduchých nebo směsných (kat. 4.3.), výrobu prostředků na ochranu rostlin nebo biocidů (kat. 4.4.), výrobu farmaceutických produktů, včetně meziproductů (kat. 4.5.) a výrobu výbušnin (kat. 4.6.). Na rozdíl od ostatních kategorií přílohy č. 1 nejsou pro kategorii 4 uvedeny prahové hodnoty ve vztahu k projektované nebo výrobní kapacitě. Z tohoto důvodu se zákon o integrované prevenci vztahuje na všechny výše uvedené typy chemických výrob bez ohledu na jejich projektovanou kapacitu. V současné době je v České republice provozováno 263 zařízení kategorie 4, které podléhají procesu integrovaného povolování [4].

Pro kategorii 4 přílohy č. 1 zákona o integrované prevenci byly doposud vydány tři revidované BREFy. BREF pro Výrobu chloru a louhu (CAK) byl vydán v roce 2013 a v České republice se nachází pouze jediné zařízení, které je po přezkumu IP v souladu se závěry o BAT BREF CAK.

Dále byl v roce 2016 vydán průřezový BREF pro společné systémy čištění odpadních vod a odpadních plynů a nakládání s nimi v odvětví chemického průmyslu (CWW). Ačkoliv název BREF jasně obsahuje návaznost na kategorii 4 přílohy č. 1 zákona o integrované prevenci, lze závěry o BAT aplikovat přímo pouze na kategorii 6.11. jako hlavní činnost. Ve vztahu k chemickému průmyslu mají tedy řešené závěry o BAT horizontální charakter a nelze je považovat za důvod k zahájení revize integrovaného povolení ve smyslu § 18 odst. 3 zákona

Obr. 1 – Proces vydávání integrovaného povolení [3]

CENIA, 2018

o integrované prevenci [5]. Aplikace závěrů o BAT pro CWW je pro chemický průmysl možná tedy pouze za předpokladu, že již byly publikovány závěry o BAT pro hlavní činnost, spadající do kategorie č. 4 přílohy č. 1 zákona o integrované prevenci, kdy bude v rámci přezkumu standardně upraveno integrované povolení i podle závěrů o BAT pro CWW.

V listopadu roku 2017 byl vydán BREF pro výrobu velkého množství organických chemických látek, přičemž se závěry o BAT vztahují na výrobu chemických látek (vyjmenovaných kategorií) v kontinuálních procesech, kdy celková výrobní kapacita u těchto chemických látek převyšuje 20 kt za rok. V současné době probíhají přezkumy IP dotčených zařízení a běží čtyřletá lhůta pro uvedení závazných podmínek IP do souladu se závěry o BAT.

Aktuálně probíhá tvorba BREF pro čištění odpadních plynů z chemického průmyslu (WGC). Tento BREF bude podobně jako CWW horizontální pro všechny kategorie chemického průmyslu a bude zahrnovat 10 z 22 procesů obsažených v BREF LVIC – S (výroba velkoobjemových anorganických chemikálií – pevné a ostatní látky) a zároveň i oblasti, které nebyly zahrnuty v již vydaných zrevidovaných BREF. Zahájení prací BREF WGC proběhlo koncem roku 2017 a v současnosti probíhá sběr dat pomocí dotazníků. V národní technické pracovní skupině je zapojeno devět firem s celkem 36 zařízeními. Vydání BREF WGC je předpokládáno v roce 2022.

Dále se předpokládá zahájení revize BREF pro velkoobjemové anorganické chemické látky (LVIC) a to během let 2020 a 2021, který by měl spojit BREF LVIC – S a LVIC – AAF (velkoobjemové anorganické chemikálie – amoniak, kyseliny a průmyslová hnojiva) v oblastech nezahrnutých v doposud revidovaných a vydaných BREF.

Závěr

Pro snižování vlivu průmyslových výroby na životní prostředí a celkově na ochranu přírody a omezování využívání surovin z primárních zdrojů je integrovaná prevence nástrojem, který usnadňuje zavádění ekologicky šetrných a zároveň ekonomicky dostupných technologií. Zároveň je integrované povolení výsledkem zjednodušení administrativních úkonů potřebných pro provozování průmyslových zařízení.

Literatura

- [1] Legro S., Auer M.R., *Environmental reforms in the Czech Republic: uneven progress after 1989. Restoring Cursed Earth: Appraising Environmental Policy Reforms in Eastern Europe and Russia*, 2004, 37.
- [2] Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).
- [3] Integrovaná prevence a omezování znečištění (IPPC). <https://www.cenia.cz/odborna-podpora/ippc/> (accessed Oct 31, 19).
- [4] Informační systém IPPC. <https://www.mzp.cz/ippc/ippc4.nsf/seznamy.xsp> (accessed Oct 31, 19).
- [5] Slavík, J., Vazba nařízení vlády č. 401/2015 Sb. a zákona o integrované prevenci – doplnění k závěrům o BAT pro společné systémy čištění odpadních vod a odpadních plynů a nakládání s nimi v odvětví chemického průmyslu. [Online] 2017. (accessed Oct 31, 19).